

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016 (HE 30/2015 vp): Asia on saapunut työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan mahdollisen lausunnon antamista varten valtiovarainvaliokunnalle. Määräaika: 5.11.2015.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Taina Eckstein, valtiovarainministeriö
- johtaja Kirsi Kangaspunta, opetus- ja kulttuuriministeriö
- osastopäällikkö Tuija Oivo, työ- ja elinkeinoministeriö
- puheenjohtaja Jukka Haapakoski, Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö - TVY ry
- taloussuunnittelupäällikkö Tomas Forsström, sosiaali- ja terveysministeriö
- ylitarkastaja Helena Kalliolinna, sosiaali- ja terveysministeriö
- neuvotteleva virkamies Heidi Manns-Haatanen, sosiaali- ja terveysministeriö
- neuvotteleva virkamies Hanna Onwen-Huma, sosiaali- ja terveysministeriö
- hallitusneuvos Esko Salo, sosiaali- ja terveysministeriö
- pääsihteeri Hannele Varsa, Tasa-arvoasiain neuvottelukunta
- johtaja Kaarina Myyri-Partanen, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, työsuojelun vastuualue
- tutkimusjohtaja Kari Hämäläinen, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
- erikoistutkija Matti Sarvimäki, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
- tutkija Maria Ohisalo, Itä-Suomen yliopisto
- tutkija Mirja Määttä, Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- yksikön päällikkö Merja Ekqvist, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- johtaja Jarmo Ukkonen, Uudenmaan TE-toimisto
- suunnittelija Marjaana Pajunen, Kansaneläkelaitos
- tutkija Jouko Karjalainen, Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL)
- pääjohtaja Antti Koivula, Työterveyslaitos
- projektipäällikkö Marjo Vallius-Hyttinen, Lieksan kaupunki
- kunnanjohtaja Lauri Inna, Punkalaitumen kunta
- erityisasiantuntija Tommi Eskonen, Suomen Kuntaliitto ry

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp

- asiantuntija Tarja Arkio, Akava ry
- johtava asiantuntija Vesa Rantahalvari, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- pääsihteeri Riitta Särkelä, Ensi- ja turvakotien liitto
- johtaja Tuomas Martikainen, Siirtolaisuusinstituutti
- projektijohtaja Eija Kilgast, Sotainvalidien Veljesliitto ry
- työllisyysasioiden päällikkö Pirjo Väänänen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- koordinaattori Hanna Sauli, Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry
- johtaja Janne Makkula, Suomen Yrittäjät ry
- johtaja Jukka Ihanus, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- toiminnanjohtaja Mari Ahonen-Walker, Valtakunnallinen työpajayhdistys ry
- toimitusjohtaja Jaana Pakarinen, Vates-säätiö
- asiantuntija Robert Arnkil
- tutkija Samuli Salminen

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- osastopäällikkö Tuija Oivo, työ- ja elinkeinoministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö
- Tasa-arvoasiain neuvottelukunta
- Suomen Yrittäjänaiset ry
- Suomen Yrittäjät ry

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Suomen talous on vaikeassa tilanteessa. Bruttokansantuote on supistunut usean vuoden ajan ja on 6 % alle vuoden 2008 tason, työttömyys kasvaa ja työttömyysjaksot pitenevät. Lisäksi väestön ikääntyminen ja väestöllisen huoltosuhteen nouseminen yli 50:n heikentää talouden kasvun edellytyksiä sekä kasvattaa julkisia menoja. Julkinen talous on alijäämäinen, ja kustannuskilpailukyky on esityksen mukaan arviolta 10—15 prosenttia keskeisiä kilpailijamaita heikompi. Työllisyyskehitys uhkaa olla heikkoa myös lähivuosien ajan. Erityisesti pitkäaikais- ja rakennetyöttömien määrän arvioidaan lisääntyvän nopeasti.

Hallitus on sopinut julkista taloutta välittömästi vahvistavasta strategisesta sopeutusohjelmasta, jonka mukaisesti mittavien säästötoimien lisäksi toteutetaan määrärahojen uudelleenkohdennuksia ja työllisyyttä, yrittäjyyttä ja talouskasvua edistäviä rakenteellisia uudistuksia. Työllisyyttä on tarkoitus edistää pysyvästi työnteon taloudellista houkuttelevuutta ja työllistämisen kannattavuutta parantamalla. Tavoitteena on nostaa hallituskauden aikana työllisyysaste 72 %:iin, samalla kun työllisten määrä kasvaa 110 000 henkilöllä.

Valiokunta pitää hallituksen tavoitteita ja toimenpiteitä julkisen talouden kuntoon saattamiseksi hyvinä. Valiokunta korostaa työllistymisen ja työllistämisen helpottamista talouden tasapainottamisessa ja tähdentää, että talouskasvu on paras työllisyyden hoitaja.

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp

Hallitusohjelman mukaan vaalikaudella palkkatulojen verotusta ei kiristetä. Työn verotusta kevennetään erityisesti pieni- ja keskituloisilla korottamalla työtulovähennystä 450 miljoonalla eurolla vuonna 2016. Talousarvioesityksen mukaan ylimmän tuloluokan (ns. solidaarisuusveron) alarajaa kuitenkin alennetaan, mikä kiristää verotusta jonkin verran ylimmissä tuloluokissa. Valiokunta pitää korotusta huonon taloudellisen tilanteen vuoksi tarpeellisena, mutta katsoo, että työn verotusta ei sen työllisyyttä, talouskasvua ja ostovoiman kehitystä tukevan merkityksen vuoksi tule enempää kiristää.

Kannustinloukkujen purkaminen

Hallituksen tavoitteena on purkaa työn vastaanottamista estäviä kannustinloukkuja ja alentaa rakenteellista työttömyyttä. Valiokunta toteaa, että kannustinloukkujen purkamisessa on tärkeää tarkastella ja käydä läpi eri hallinnonaloja ja niiden yhteisvaikutusta työllistymiseen.

Suomessa on maksuhäiriömerkintä jo noin 367 000 suomalaisella ja luonnollisia henkilöitä on ulosottovelallisina 396 800 henkilöä. Yksityisten kotitalouksien velkaantumisaste on Suomen historian korkein 127 %. On todennäköistä, että vaikea taloudellinen tilanne ja lisääntyvä työttömyys lisäävät ylivelkaantumista ainakin niissä tapauksissa, joissa velkaantuminen johtuu pysyvistä pakollisista menoista ja hankinnoista. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että ylivelkaantuminen muodostuu työllistymisen esteeksi, jos työssä käynti ei velkojen perinnän vuoksi lisää käytettävissä olevia tuloja. Valiokunta pitää tärkeänä, että perintätapaa arvioidaan tästä näkökulmasta uudelleen.

Perustulokokeilu on yksi hallituksen kärkihankkeista ja liittyy hallituksen aikomukseen luoda osallistavan sosiaaliturvan malli, jossa tavoitteena on palkan ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen siten, että ihmisten on nykyistä helpompi ottaa vastaan töitä. Valiokunta kannattaa kokeilua ja katsoo, että perustulokokeilu riittävästi resursoituna on kannustinloukkujen purkamisessa muiden erillishankkeiden lisäksi tärkeä ja varteenotettava toimintatapa.

Työllisyys ja työvoimapalvelut

Työttömyys kasvaa voimakkaasti, eikä sen hidastumisesta ole merkkejä. Syyskuun lopussa työ- ja elinkeinotoimistoissa oli 337 400 työtöntä työnhakijaa, mikä on 22 900 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Erityisesti nuorten ja ikääntyneiden sekä korkeasti koulutettujen työttömyys on kasvanut ja nuorten työttömyysjaksot ovat lisäksi pidentyneet. Pitkäaikaistyöttömiä eli yhdenjaksoisesti yli 12 kuukautta työttömänä olleita oli 113 000 henkeä, mikä on 20 400 enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Työvoima- ja yrityspalvelujen määrärahasi talousarvioesityksessä ehdotetaan 557 miljoonaa euroa, jossa on vähennystä 6 miljoonaa euroa edellisvuoden varsinaiseen talousarvioon nähden. Mitoituksessa on otettu huomioon edeltäneiden hallitusten tekemien lisäysten päättyminen ja säästöpäätökset sekä heikentynyt työllisyystilanne. Määräraha sisältää 5 miljoonaa euroa yksityisten työnvälityspalvelujen lisäämiseen.

Toiminnan tehostamiseksi työvoimahallintoa uudistetaan siten, että työnhakijoita aktivoidaan ja työ- ja elinkeinotoimistojen tehtäväksi määritellään yritys- ja työnantajalähtöinen työnvälitys,

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp

joka tukee nopeaa työllistymistä ja avointen työpaikkojen tehokasta täyttämistä. Määrärahoja kohdennetaan uudelleen, uusia digitaalisia työvoima- ja yrityspalveluja otetaan käyttöön ja mahdollisuuksia lisätä yksityisiä työvoimapalveluita kokeillaan. Tarkoitus on myös selvittää vaikeammin työllistyvien työvoimapalveluiden siirtäminen resurssineen kuntien vastuulle.

Valiokunta pitää tärkeänä, että työllisyyden hoidon tehostamiseksi kehitetään uusia entistä tehokkaampia toimenpiteitä, samalla kun tähänastista toimenpidepalettia arvioidaan kriittisesti. Valiokunta korostaa, että toimenpiteiden painopisteen on oltava työttömyyden alkuvaiheessa, jolloin työllistymisen todennäköisyys on parhaimmillaan ja valuma pidempikestoiseen työttömyyteen saadaan ehkäistyä.

Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että uudistusten kehittäminen, arviointi ja käyttöönotto vievät parhaimmillaankin vuosia, ja tähdentää, että uudistamisen aikana ja ohella tulee huolehtia perinteisten julkisten työllisyysmäärärahojen ja työvoimapolitiikan toimien riittävyydestä.

Valiokunta pitää digitaalisten työvoima- ja yrityspalveluiden käyttöön ottamista tärkeänä ja tarpeellisena sekä taloudellisesti järkevänä toimenpiteenä. Valiokunta kuitenkin huomauttaa, että työvoimahallinnon palveluita ei pidä sähköistää kokonaan, koska kaikki asiakkaat eivät pysty hyödyntämään sähköisiä palveluita esimerkiksi puutteellisen kielitaidon, vähäisten tietotekniikan taitojen tai hankalan elämäntilanteen vuoksi. Osalla asiakkaista palvelutarve on lisäksi niin monimuotoista, ettei sähköinen palvelu ole tarkoituksenmukaista. Valiokunta pitää tärkeänä, että nuorille ja pitkään työttöminä olleille tai muuten työelämän ulkopuolella olleille on henkilökohtaista, kasvokkain tapahtuvaa palvelua saatavilla riittävästi.

Aktiivinen työvoimapolitiikka

Työttömien aktiivointiaste on kuluvana vuonna pudonnut vuoden 2014 noin 30 %:n tasosta noin 20 %:n tasolle. Kasvaneen työttömyyden ja määrärahojen pitkäaikaistyöttömyyteen kohdentamisen vuoksi työllisyysmäärärahat loppuivat useilla TE-alueilla muilta ryhmiltä jo kevään aikana. Esimerkiksi Uudellamaalla työllisyysmäärärahat ovat olleet täysin sidotut 1.7.2015 lähtien, mikä vuoksi Uudellamaalla ei ole heinäkuun alusta lähtien tehty uusia starttiraha- ja palkkatukipäätöksiä muuta kuin lakisääteisten velvoitetyöllistettyjen osalta. Kolmannella lisätalousarviolla määrärahaa myönnettiin lisää 21,6 miljoonaa euroa. Syyskuun alussa koko maassa työvoimapalveluissa oli 118 400 henkilöä, mikä on 9 300 henkilöä vähemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Talousarvioesityksessä määrärahoja ei vaikeasta työllisyystilanteesta huolimatta lisätä, vaan ne pienenevät. Tämän vuoksi työvoimapalveluissa olevien työttömien määrä vähenee edelleen vuonna 2016. Talousarvioesityksessä ehdotetut vähennykset kohdistuvat muun muassa palkkatukeen, työvoimakoulutukseen, valmennuksiin ja työkokeiluihin. Valinta heijastaa hallituksen näkemystä, jonka mukaan työllisyyttä hoidetaan parhaiten työmarkkinoiden toimintaa parantamalla ja että työvoimapolitiikan määrärahat täydentävät tätä toimintatapaa. Valiokunta pitää leikkauksia vaikeasta työllisyystilanteesta huomioon ottaen silti suurina ja säästöjen kohdennuksia valitettavina, sillä palveluilla on vaikeassa työllisyystilanteessa suuri merkitys työttömien työelämävalmiuksien ylläpitämisessä ja kehittämisessä, vaikka niiden vaikutus pysyvään työllistymiseen onkin rajallinen.

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp

Pitkäaikaistyöttömyys on voimakkaassa kasvussa, ja pitkittyvä työttömyys koskettaa kaikkia työttömien ryhmiä ja entistä enemmän myös nuoria ja korkeasti koulutettuja. Pitkäaikaistyöttömyyteen ei talousarviossa ole kuitenkaan varattu erillisrahoitusta. Valiokunta katsoo, että heikon työllisyystilanteen vuoksi pitkäaikaistyöttömien työelämävalmiuksien ylläpitämiseen ja kehittämiseen on tarpeen kohdistaa määrärahoja. Kohdentamisessa tulee ottaa huomioon toimenpiteiden vaikuttavuus.

Nuoret

Talousarvioesityksessä osoitetaan 22,4 miljoonaa euroa koulutustakuuseen, 6 miljoonaa euroa etsivään nuorisotyöhön ja 1,5 miljoonaa euroa nuorten sosiaali- ja terveystalouden uudistamiseen. Nuorten työllisyyden hoitoon työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle ei määrärahoja esitetä.

Nuorten työpajatoiminnasta leikataan vuonna 2016 1,5 miljoonaa euroa, joka on 15 % nykyisestä toiminnan valtionrahoituksesta, ja etsivän nuorisotyön budjettirahoitusta leikataan 6 miljoonaa euroa eli 40 % toimintaan aiemmin osoitetuista varoista.

Nuoren kiinnittymistä työmarkkinoille tuetaan laajapohjaisessa yhteistyössä toteutettavan monialaisen nuorisotakuun avulla ja henkilökohtaisten ohjauspalveluiden saatavuus nuorille varmistetaan. Valiokunta kannattaa nuorisotakuun kehittämistä yhteisömallin suuntaan. Matalan kynnyksen ns. kanssakulkijamalleista on saatu hyviä kokemuksia. Valiokunta pitää tärkeänä, että kokeiluissa hyviksi havaitut mallit valtakunnallistetaan ja otetaan käyttöön kaikissa kunnissa ja nuorten kanssa toimivissa yksiköissä.

Valiokunta pitää ongelmallisena, että talousarvioesityksessä ei ole kohdennettu määrärahoja nuorten työllisyyden hoitoon. Esimerkiksi Sanssi-kortti toteutetaan työllisyysmäärärahojen avulla, joihin kohdistuu 50 miljoonan euron leikkaus. Vuonna 2014 ammatillisen koulutuksen saaneiden nuorten työllistymisen tukemiseen tarkoitettuja Sanssi-kortteja jaettiin 40 000 kappaletta. Kuluvana vuonna työllisyysmäärärahojen leikkausten ja kohdentamisten vuoksi tammi—kesäkuun aikana Sanssi-kortteja jaettiin enää 3 000 ja nuorten palkkatuettu työ väheni 65 prosentilla ja työllistyminen 11 prosentilla. Määrärahojen vähyyden vuoksi työvoimahallinnon mahdollisuudet tukea nuorten työllistymistä heikkenevät tuntuvasti.

Vaikeasti työllistyvien palvelujen järjestäminen kunnille

Valiokunta kannattaa hallituksen kokeiluhanketta siirtää vaikeimmin työllistyvien työvoimapalvelut resurssineen kunnille. Voimavarat ja työllistämisvastuu yhdistetään, mikä tekee nopean työllistämisen kunnille taloudellisesti houkuttelevaksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että kokeilussa hyödynnetään jo aiemmin toteutetuista kuntakokeilusta ja TYP-kokeilusta saatuja kokemuksia ja kertynyttä osaamista.

Työllistymispolun rakentaminen pitkään työttömänä olleelle edellyttää eri toimijoiden tiivistä yhteistyötä. Työllistykseen työtön hyötyy useista tukivaiheista kuntoutuksesta, aktivoinnista ja osaamisen nostamisesta itse työllistymiseen asti. Erityisesti työllistymispolun alkuvaiheessa työllistymisen tuen pääpaino on kunnan järjestämissä toimenpiteissä, kuten kuntouttavassa työtoi-

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp

minnassa ja sosiaali- ja terveyspalvelujen tarjoamisessa työttömälle. Tämän vuoksi on hyvä, että kunnalla on sekä toiminnan tarvitsemat resurssit että päävastuu toiminnan kokonaisuudesta. Sosiaali- ja terveyspalveluita ollaan sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamisen yhteydessä siirtämässä pois kunnilta. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että kunnan työvoimapalveluiden järjestämisvastuu otetaan uudistuksessa huomioon.

Kotouttaminen

Talousarviossa on varattu maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistämiseen noin 2,2 miljoonaa euroa ja valtion korvauksiin kunnille noin 141 miljoonaa euroa. Lisäksi työvoimakoulutukseen varatusta määrärahasta kohdennetaan kotoutumiskoulutukseen noin 60 miljoonaa euroa. Määräraharave perustuu vuosittaiseen arvioon oleskeluluvan saaneiden, kotoutumisen piirissä olevien pakolaisten määrästä. Laskelman pohjana on ollut oletus, että turvapaikanhakijoista noin puolet saisi oleskeluluvan. Turvapaikanhakijoiden määrä on syksyn aikana kasvanut merkittävästi, ja on todennäköistä, että kansainvälistä suojelua saavien määrä tulee olemaan lähi-vuosina huomattavasti arvioitua suurempi.

Valiokunta pitää tärkeänä, että turvapaikanhakijoiden kotouttamiseen panostetaan riittävästi niin, että he pääsevät mahdollisimman pian sisään suomalaiseen yhteiskuntaan. Kotoutumisessa avainasemassa on kielikoulutus, mahdollinen muu koulutus ja maahanmuuttajien osaamisen tunnistaminen sekä nopea työllistyminen. Talousarviossa kotouttamiseen varatut määrärahat eivät muuttuneessa tilanteessa ole riittävät palvelemaan kasvavaa asiakasmäärää, vaan hallituksen tulee varautua lisäämään kotouttamisen määrärahoja. Valiokunta korostaa, että toimettomuus on oleskelulupapäätöstä odottavilla suuri ongelma, ja tähdentää toimenpiteiden aloittamista mahdollisimman pian maahan saapumisen jälkeen. Valiokunta pitää tärkeänä, että kotouttamisessa ko-keillaan rohkeasti ja suunnitelmallisesti yhteistyötä kansalaisjärjestöjen ja vapaaehtoistyönteki-jöiden kanssa

Kotoutumisen edellytys on, että oleskeluluvan saanut turvapaikan hakija ja kiintiöpakolainen saavat kuntapaikan. Kuntapaikoista on ollut jo pitkään pulaa. Kuntien haasteet ottaa maahanmuuttajia vastaan liittyvät ennen muuta asumisen järjestämiseen ja kunnan palvelurakenteen kes-tävyyyteen ja toimivuuteen. Valiokunta pitää välttämättömänä, että valtion ja kuntien yhteistyötä kotouttamisessa ja kuntiin ohjaamisessa tiivistetään ja että kunnan palvelurakenne otetaan sijoit-tamisessa huomioon. Julkisen talouden näkökulmasta turvapaikanhakijoiden ja kiintiöpakolais-ten vastaanottaminen merkitsee kasvavia tulonsiirtoja valtiolta kunnille. Valiokunta korostaa, että hyvin suunniteltuna ja oikein käytettyinä nämä tulonsiirrot ja kuntaan muuttaneet kotoutujat lisäävät kuntien elinvoimaisuutta.

Harmaan talouden torjunta

Suomessa on vuodesta 1996 lähtien ollut harmaan talouden torjuntaohjelmia ja harmaan talou-den torjuntaan on kohdennettu erillisiä määrärahoja, joilla on muun muassa palkattu henkilöstöä eri viranomaisiin. Torjuntaohjelmilla on saavutettu merkittäviä tuottoja. Esimerkiksi vuonna 2014 talousrikostutkinnassa poliisin haltuun saama omaisuus oli 47,6 miljoonaa euroa. Edellisen hallituksen käynnistämä harmaan talouden nelivuotinen torjuntaohjelma päättyy kuluvan vuo-den lopussa. Talousarvioesityksessä harmaan talouden torjuntaan ei osoiteta erillistä määrärahaa

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp

vuodelle 2016, vaan harmaan talouden torjuntaa jatketaan normaalin toiminnan ja rahoituksen puitteissa.

Valiokunta piti julkisen talouden suunnitelmasta antamassaan lausunnossa (VNS 1/2015 vp — TyVL 2/2015 vp) tärkeänä, että harmaan talouden torjunta säilyy määrärahojen niukkuudesta huolimatta ennalta ehkäisevänä ja uskottavana. Valiokunta toivoo, että talousrikostutkinnan määrärahat säilyisivät nykyisinä, sillä rikostutkintaan kohdenneet lisäpanostukset ovat olleet kokonaistaloudellisesti tuottavia. Valiokunta toistaa kehysseleonteossa lausumansa sekä korostaa, että hallituksella tulee olla valmius kohdentaa erillisiä määrärahoja harmaan talouden torjuntaan.

Tiede- ja innovaatiopolitiikka

Tiede- ja innovaatiopolitiikalla (t & i) vahvistetaan kansainvälistä kilpailukykyä, kansalaisten hyvinvointia ja ympäristöllisesti kestävä kasvun edellytyksiä. Säästösyistä johtuen toiminnan rahoitustilanne on haastava, koska myös t & i -toimintaa sopeutetaan julkisen talouden reunaehtoihin.

Osana t & i -toiminnan sopeuttamista Tekesin voimavaroja vähennetään noin 110 miljoonalla eurolla, mikä tulee edellisellä hallituskaudella tehtyjen 126 miljoonan euron tukileikkausten päälle. Tekes Pääomasijoitus Oy:n pääomituksen varattu määräraha toisaalta kasvaa tutkimustulosten kaupallistamiseen kohdenneulla 10 miljoonalla eurolla. Valiokunta pitää Tekesin rahoituksen vähentämistä ongelmallisena, sillä se saattaa hidastaa uusien tavaroiden ja palveluiden kehittämistä ja viennin kasvua tulevaisuudessa. Valiokunta korostaa tukipolitiikan leikkausten toteuttamista siten, että haitat työllisyydelle ovat mahdollisimman vähäiset.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 4.11.2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Tarja Filatov sd
varapuheenjohtaja Heli Järvinen vihr
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Juho Eerola ps
jäsen Hannakaisa Heikkinen kesk
jäsen Reijo Hongisto ps
jäsen Niilo Keränen kesk
jäsen Anna Kontula vas
jäsen Jaana Laitinen-Pesola kok

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp

jäsen Leena Meri ps
jäsen Merja Mäkisalo-Ropponen sd
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Eero Suutari kok
jäsen Juhana Vartiainen kok
jäsen Eerikki Viljanen kesk
varajäsen Tiina Elovaara ps
varajäsen Anneli Kiljunen sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjaana Kinnunen

**Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp
Eriävä mielipide 1**

ERIÄVÄ MIELIPIIDE 1

Perustelut

Suomen talouden tilanne on vakava. Bruttokansantuote on supistunut, työttömyys kasvaa ja työttömyysjaksot pitenevät. Väestön ikääntyminen vaikuttaa talouden kasvuedellytyksiin ja kasvat-
taa julkisia menoja. Julkinen talous on alijäämäinen.

Euroopan komissio arvioi kesäkuussa, että liiallisen alijäämän menettelyn käynnistäminen Suo-
mea kohtaan ei ole perusteltua alijäämä- tai velkakriteerin perusteella, vaikka julkisen talouden
velka on kasvanut ja se ylittää 60 prosenttia suhteessa BKT:seen kuluvana vuonna. Valtiovarain-
ministeriön ennuste tukee tätä arviota.

Työ- ja elinkeinotoimistoissa oli syyskuun 2015 lopussa yhteensä 337 400 työtöntä työnhakijaa.
Se on 22 900 enemmän kuin vuotta aiemmin.

Nuoria alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli 3 200 enemmän kuin vuoden 2014 syyskuus-
sa eli yhteensä 45 000. Nuorten työttömyyksistä päättyi ennen kolmen kuukauden työttömyyttä
tammi—syyskuussa keskimäärin 62,2 prosenttia, mikä on hiukan vähemmän kuin vuotta aiem-
min.

Pitkäaikaistyöttömiä eli yhdenjaksoisesti vähintään vuoden työttömänä työnhakijana olleita oli
113 000, mikä on 20 400 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Yli 50-vuotiaita työttömiä työnh-
akijoita oli 125 400 eli 7 800 enemmän kuin edellisenä vuonna samaan aikaan. Sekä ikääntynei-
den työttömyys että pitkäaikaistyöttömyys ovat huolestuttavasti nousussa.

Työllisyyskehitys on negatiivinen tai lähellä nollaa kaikilla päätoimialoilla vuonna 2015. Työt-
tömyysaste nousee ja työttömyys pitkittyy kuluvan vuoden ja vuoden 2016 aikana. Tiedot käyvät
ilmi julkaistusta työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennusteesta.

Työllisyysaste laskee vuoden 2015 aikana 68,1 prosenttiin ja työttömyysaste kohoaa 9,5 prosent-
tiin.

Työttömyysaste nousee keväisestä ennusteesta, koska palvelusektorin työllisyyden kasvu on hii-
punut. Talouskasvu ei juurikaan riitä kasvattamaan työllisyyttä vielä vuonna 2016, jolloin on nä-
kyvissä pientä työllisyyden kasvua rakentamisessa ja palveluissa, mutta se ei riitä merkittävästi
kasvattamaan kokonaistyöllisyyttä.

Työttömien työnhakijoiden määrä kasvaa tämän vuosituhannen ennätystasolle. Ennusteen mu-
kaan työttömiä työnhakijoita on vuonna 2015 keskimäärin 355 000 ja vuonna 2016 noin 370 000.
Pitkäaikaistyöttömyys kasvaa selvästi. Vuonna 2015 pitkäaikaistyöttömiä on noin 110 000 ja
vuonna 2016 noin 130 000.

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp Eriävä mielipide 1

Yhä suurempi osa työttömistä on pitkäaikaistyöttömiä. Pitkäaikaistyöttömyys ei ole enää vain ikääntyneiden ja vähän koulutettujen ongelma, vaan se on laajentunut myös väestöryhmiin, jotka aiemmin olivat siltä melko hyvin suojassa.

Työikäisen väestön määrä on jatkanut kasvuaan ja lisää samalla työvoiman tarjontaa. Erityisesti yli 60-vuotiaat pysyvät aiempaa pidempään työmarkkinoilla. Sama suuntaus jatkuu myös ensi vuonna. Oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat lisäävät työvoiman tarjontaa hieman vuoden 2016 aikana. Jo nyt maahanmuutto on keskeinen väestönkasvua ja työvoiman tarjontaa ylläpitävä tekijä nuoremmissa ikäluokissa.

Työttömissä työnhakijoissa on elokuusta 2008 alkaen ollut enemmän miehiä kuin naisia. Vuoden 2015 aikana miehiä on ollut työttömistä työnhakijoista keskimäärin 56 %. Myös pitkäaikaistyöttömien eli yli 12 kuukautta yhdenjaksoisesti työttömänä työnhakijana olleiden keskuudessa miehet ovat jo usean vuoden ajan olleet enemmistönä. Kuitenkin miesten osuus on ollut laskussa vuodesta 2010 alkaen. Vuonna 2010 miehiä oli pitkäaikaistyöttömistä keskimäärin 61 %, vuonna 2014 ja vuoden 2015 tammi—syyskuussa keskimäärin 58 %.

Työttömien työnhakijoiden ikäjakaumassa ei ole tapahtunut suuria muutoksia. Nuoria alle 25-vuotiaita oli keskimäärin 12 % työttömistä työnhakijoista vuonna 2011 ja vuoden 2015 tammi—syyskuussa 13 %. Ikääntyneitä yli 55-vuotiaita oli vuonna 2011 keskimäärin 27 % ja vuoden 2015 tammi—syyskuussa 25 %.

Sen sijaan pitkäaikaistyöttömien ikäjakauma vaihtelee voimakkaasti suhdannetilanteen mukaan. Vaikka nuorten osuus pitkäaikaistyöttömien joukossa on hieman kasvanut, kaiken kaikkiaan pitkäaikaistyöttömyys on nuorilla harvinaista. On havaittu myös, että ikääntyneiden osuus pitkäaikaistyöttömistä kasvaa hyvässä suhdannetilanteessa, mutta pienenee heikossa suhdanteessa. Toisin sanoen hyvässä suhdannetilanteessa pitkäaikaistyöttömyys keskittyy ikääntyneisiin, mutta heikossa suhdannetilanteessa myös nuoremmat päätyvät pitkäaikaistyöttömyyteen.

Vaikka ikääntyneiden osuus pitkäaikaistyöttömistä on viime aikoina pienentynyt, ikääntyneiden pitkäaikaistyöttömien määrä on jatkanut kasvuaan. Samaan aikaan kuitenkin 25—54-vuotiaiden pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut vielä ikääntyneiden pitkäaikaistyöttömyyttä nopeammin. Enää ei voida sanoa, että pitkäaikaistyöttömyys olisi ainoastaan ikääntyneiden ongelma.

Työttömistä työnhakijoista suuri osuus on matalasti koulutettuja, mutta korkeakoulutettujen osuus on kasvanut. Vuonna 2006 40 %:lla työttömistä työnhakijoista oli vain perusasteen koulutus; vuoden 2015 tammi—syyskuussa osuus oli enää 26 %. Samaan aikaan ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus työttömistä työnhakijoista nousi 3,8 %:sta 6,4 %:iin.

Pitkäaikaistyöttömistä 50 %:lla oli vuonna 2006 vain perusasteen koulutus; vuoden 2015 tammi—syyskuussa osuus oli 40 %. Samaan aikaan ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus yli 12 kuukautta työttömänä työnhakijana olleista nousi 3,3 %:sta 6,4 %:iin.

Vuonna 2013 Suomen 15—64-vuotiaasta väestöstä 9,5 % oli suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon. Koulutus näyttäisi edelleen suojaavan työttömyydeltä siinä mielessä, että ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet ovat väestöosuuteensa nähden aliedustettuina työttömien

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp
Eriävä mielipide 1

työnhakijoiden joukossa. Korkeasti koulutettujen tilanne on kuitenkin suhteellisesti heikentynyt nopeasti. Heikossa taloudellisessa tilanteessa työttömyys laajenee myös ryhmiin, jotka hyvässä tilanteessa työllistyvät suhteellisesti muita paremmin, kuten ns. parhaassa työiässä oleviin ja korkeakoulutettuihin.

Työpaikkojen synnyn tukemisen ohella on välttämätöntä huolehtia työttömäksi joutuneista ihmisistä, heidän osaamisestaan ja työkyvystään.

Tarvitaan vientivetoista kasvua kotimarkkinoita hydyttämättä

Suomen tulevaisuuden kannalta on tärkeää saada aikaan vientivetoista kasvua ja nostaa työllisyysastetta, jotta julkinen talous palautetaan ylijäämäiseksi. Reaalisen kilpailukyvyn ja hintakilpailukyvyn vahvistaminen luovat pohjaa talouskasvulle, viennille ja kotimarkkinoiden kehitykselle. Perinteisen teollisen osaamisen rinnalla on korostettava tietoyhteiskunnan mahdollisuuksia, luovia aloja ja kehittyviä palvelumarkkinoita.

Viennin pohjaa tulee laajentaa nouseville talousalueille, nostaa jalostusarvoa ja hakea kasvua uusilta toimialoilta.

SDP:n valiokuntaryhmä katsoo, että tarvitaan uusi vientistrategia, joka kiinnittyy mm. ilmastonmuutoksen hillintään ja torjuntaan, puhtaaseen veteen, energiatehokkaaseen rakentamiseen, uusiutuvaan energiaan, kiertotalouteen ja digitaalisiin teknologioihin. Suomen arktista osaamista pitää hyödyntää. Kotimarkkinoilla luodaan julkisten ja yksityisten toimijoiden yhteistyöllä referenssimarkkinoita uusien innovaatioiden ja tuotteiden käyttöönottamiseksi.

Kilpailukyypaketin ennakoitujen tulokset kyseenalaisia

Suomalaisyriyten johdon näkemyksiä ajankohtaisiin työmarkkinakysymyksiin on selvitetty STTK:n ja Ammattiliitto Pron laajalla kyselyllä. Sen mukaan hallituksen vaatimien viiden prosentin työvoimakustannussäästöjen nähdään vaikuttavan vain vähän yritysten liikevaihtoon.

Seuraavalla sopimuskierröksellä liittokohtaiselle ja keskusjärjestötason työmarkkinaratkaisulle on yritysjohtajien joukossa lähes yhtä suuri kannatus. Pienissä yrityksissä on suuryrityksiä enemmän kannatusta keskusjärjestötason työmarkkinaratkaisulle.

Yritysjohtajien arvio on, että viiden prosentin työvoimakustannussäästö ei vaikuta yritysten liikevaihtoon ollenkaan (55 %) tai vain jonkin verran (37 %). Liikevaihdon reippaaseen kasvuun uskoi vain 2 prosenttia vastaajista.

Keskimääräistä enemmän liikevaihdon uskotaan kasvavan teollisuudessa ja rakennusalaalla (yhteensä 49 %). Kaupan alalla liikevaihdon arvioidaan pysyvän muuttumattomana keskimääräistä enemmän (68 %) tai jopa vähenevän jonkin verran. Kaupan alan yrityksissä pelätään ilmeisesti työvoimakustannusten alentamisen heikentävän kotimaista kysyntää. Suurissa, yli sadan miljoonan euron liikevaihdon yrityksissä usko liikevaihdon kasvuun on heikompaa kuin keskimäärin (33 %).

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp
Eriävä mielipide 1

Tehdasteollisuuden uudet tilaukset kasvoivat Tilastokeskuksen mukaan elokuussa neljänneksellä vuoden takaisesta. Metalliteollisuudessa kasvu oli lähes 40 prosenttia. On arvioitu, että tällaisilla luvuilla on kenenkään turha kuvitella palkansaajien tyytyvän nollakorotuksiin. Päämääränä on nähty paikallinen sopiminen, jossa yritysten palkankorotusvara voidaan katsoa kunakin vuotena paikallisesti. On myös todettu, että pitää löytää sellainen ratkaisu, jossa menestyvät yhtiöt jakavat jakokelpoista voittoa myös työntekijöille, jotka sen tuloksen ovat tehneet.

Monet yritysjohtajat ovat kertoneet, että tekevät todella hyvää tulosta tällä hetkellä. Viesti yritysjohtajilta on ollut, että heille on aivan sama, mitä hallitus tavoittelee. Osaavat työntekijät ovat yrityksille tärkeämpiä kuin hallituksen laajat yleispoliittiset linjaukset palkkaleikkauksista.

Tutkimuksen mukaan iso osa yritysjohtajista totesi, että hallituksen kaavailemat viiden prosentin leikkaukset eivät kiinnosta heitä investointimielessä. Ne rahat menevät osingonjakoon. Kolme neljästä tutkimukseen vastanneesta oli sitä mieltä, että jos maan hallituksen tavoite yritysten työvoimakustannusten alentamiseksi täyttyy, osingonjako suhteessa tulokseen säilyy entisellään.

STTK ja Pro ovat arvioineet, että viiden prosentin kilpailukykyloikka lisäisi jaettavia osinkoja kahdella miljardilla eurolla olettaen, että kustannusten aleneminen vahvistaa yritysten tuloksia noin 3,7 miljardilla. Arvio perustuu Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen VATT:n selvitykseen.

Lisäksi on arvioitu kilpailukykyloikan jäävän vain omistajien iloksi osinkojuhlaksi, jonka on enustettu jatkuvan myös ensi keväänä. Pelkkä omistajien huomioiminen viestii ahneudesta ja kyvyttömyydestä vahvistaa yritystoimintaa Suomessa pitkäjänteisesti. Hallituksen viiden prosentin leikkaukset eivät siis innostaisi yrityksiä investoimaan.

Yritysten hyvästä tulostilasta kertoo myös Verohallinnon viime viikon tieto, jonka mukaan verovuosi 2014 näyttää menneen ihan hyvin monella yrityksellä. Yritysten odotettua parempi vuosi näkyy yhteisöjen maksamien tuloverojen arvioitua pienempänä laskuna — vain 249 miljoonalla eurolla. Verovuodesta 2014 lähtien yhteisöverokanta laski 24,5 prosentista 20 prosenttiin. Se näkyi yhteisöverojen määrän pienenemisenä. Vuosi oli siis kohtalaisen hyvä useille yrityksille.

Yhteisöt joutuivat maksamaan verovuonna 2014 tuloveroja yhteensä 4,4 miljardia euroa. Verokertymä laski vuoteen 2013 verrattuna 249 miljoonaa euroa eli 5,4 prosenttia. Lasku ei ollut yhtä suuri kuin yhteisöveroprosentin mekaanisesti laskettu alennus, 18 prosenttia.

Verohallinnon mukaan verovuosi 2014 vaikuttaa menneen kohtalaisen hyvin monilla yrityksillä. Laajamittaisesta yritystoiminnan piristymisestä ei voida puhua, mutta ei myöskään tilanteen huononemisesta. Tuloveroja maksoi yhteensä 108 000 yhteisöä.

Hallituksen valitsema hintakilpailustrategia irrottaa Suomen Pohjoismaisten hyvinvointivaltioiden perheestä, lisää eriarvoisuutta ja vaarantaa pitkän aikavälin menestyksen.

SDP:n valiokuntaryhmä huomauttaa, että yksipuolisen sanelu- ja pakkolaki politiikan sijaan hallituksen tulee tukea yhdessä sopimisen politiikkaa ja edistää aktiivisesti tasapuolista laajaa koko-

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp
Eriävä mielipide 1

naisratkaisua, jonka avulla maahan saadaan pitkäkestoinen ja sukupuolten tasa-arvoa edistävä maltillinen tulopoliittinen kokonaisratkaisu.

SDP:n valiokuntaryhmä katsoo, että hallituksen tulee peruuttaa yksipuolisesti valmistelemansa sairausajan palkan, loman keston ja työttömyysturvan leikkaukset ja etsiä yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa ratkaisua, joka edistää vakautta ja ennustettavuutta, vahvistaa tuottavuutta, pidentää työuria, lisää työhyvinvointia ja hillitsee kustannusten nousua.

Taluskasvua ja uusia työpaikkoja syntyy erityisesti pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. On tärkeää huolehtia toimivasta julkisesta työvälytyksestä, jotta pienemmätkin yritykset voivat saada tarpeisiinsa sopivaa osaavaa työvoimaa.

SDP:n valiokuntaryhmä katsoo, että lakisääteisiin yleissitoviin työehtosopimuksiin perustuvaa paikallista sopimista tulee kehittää. Oleellista on, että jo nykyisin mahdolliset paikallisen sopimisen mahdollisuudet tunnetaan paremmin. Näin voidaan edistää työn tuottavuutta, työhyvinvointia ja yhdessä sopimisen kulttuuria.

Kansantalouden investointiastetta on nostettava

Vähäisillä investoinneilla on vaikutusta talouteen. Julkisia investointeja tulee käyttää vauhdittamaan yksityisiä investointeja. Uudella yhteiskuntapolitiikalla tulee sitoa valtion ja kuntien liikenne-, asunto- ja maankäyttöpolitiikka tiukemmin yhteen. Tämä edistää työvoiman liikkuvuutta. Yksityisiä investointeja tulee rohkaista jatkamalla investointien korotettuja poistoja.

SDP:n valiokuntaryhmä muistuttaa, että Suomi on pidettävä maailman osaavimpien kansakuntien kärkijoukossa. Hallituksen valitsema lähes yksinomaan hintakilpailukykyyn keskittyvä strategia sekä koulutuksen, tutkimuksen ja tuotekehityksen mittavat leikkaukset vaarantavat osamisperusteisen kasvun.

SDP:n valiokuntaryhmä katsoo, että hallituksen velkaantumisen hillintään pyrkivä politiikka on sinänsä hyväksyttävää, mutta leikkausten kohdistaminen on epäoikeudenmukaista ja heikentää kotimaista kysyntää. Sinänsä on ymmärrettävää, että hyvätuloisilta on vaikea säästää, koska he eivät saa yhteiskunnan tulonsiirtoja. Sen vuoksi talouden tasapainottamisessa on käytettävä myös veropolitiikkaa, ja hyvätuloisimpien verotusta voidaan kiristää ja jopa suostua rikollisen veronkierron ilmaiseen katumiseen.

SDP:n valiokuntaryhmän näkemyksen mukaan talouden tasapainottamisessa tarvitaan oikeudenmukaisempia valintoja. Ei ole hyväksyttävää, että pienituloisimpien jokapäiväistä toimeentuloa leikataan pakolla ja samaan aikaan hyvätuloisimpia kannustetaan vapaaehtoiseen osallistumiseen.

Maahanmuutto vaatii erityistoimia

Hallituksen ennustamat turvapaikanhakijamäärät ovat jo nyt ylittyneet roimasti.

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp
Eriävä mielipide 1

SDP:n valiokuntaryhmä kannattaa sitä, että Suomi kantaa kansainvälisen humanitäärisen vastuunsa kunnialla. Tämä edellyttää aktiivista otetta kriisinratkaisun avaimien löytämiseksi, lähi-alueiden pakolaisleirien tukemista ja turvapaikanhakijoiden vastaanottamista.

Koko kehyskauden turvapaikanhakijamääriä on vaikea ennakoida. Talousarvioesityksen määrärahat on mitoitettu 15 000 turvapaikanhakijan mukaan. Tämä arvio on jo nyt vanhentunut. Uusimman arvion mukaan Suomeen tulee 30 000—35 000 turvapaikanhakijaa kuluvan vuoden aikana ja 30 000 henkilöä vuonna 2016.

Sujuva ja nopea turvapaikkahakemusten käsittely hillitsee pitkällä aikavälillä turvapaikanhakijoiden vastaanoton kokonaiskustannuksia. Turvapaikanhakijoiden odotusaika vastaanottokeskuksissa ei pitkity.

Myönteisen turvapaikkapäätöksen saaneet henkilöt tulee sijoittaa mahdollisimman nopeasti kuntiin. Oleellista on mahdollisimman varhain aloitettu kielikoulutus ja kotouttaminen. Lisäksi työnteon mahdollisuutta on nykyisestäään varhennettava.

SDP:n valiokuntaryhmä katsoo, että hallituksen on turvattava riittävät resurssit turvapaikkahakemusten nopeaan käsittelyyn ja ajoissa aloitettavaan kielikoulutukseen ja kotouttamistoimiin. Lisäksi on valmisteltava pidemmän aikavälin ohjelma, joka ottaa huomioon perheenyhdistämisen tuomat lisähenkilöt. On varauduttava ajoissa mm. kunnissa tarvittavaan asunto-, koulutus- ja sote-palvelujen tarjontaan sekä haasteelliseen työvoimapolitiikkaan. On omista politiikkavalinnoistamme kiinni, koituuko maahanmuutto meille taloudelliseksi taakaksi vai kestävyysvajetta umpeenkurovaksi voimaksi ja inhimilliseksi rikkaudeksi.

Onnistunut kotoutuminen on kaksisuuntaista. Kantasuomalaisien on kotouduttava monikulttuurisempaan Suomeen, ja maahanmuuttajien on opittava kieli ja tunnettava suomalaisen yhteiskunnan pelisäännöt, oikeudet ja velvollisuudet.

- SDP:n valiokuntaryhmä muistuttaa, että turvapaikkapolitiikka ei voi olla vain sisäministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla, vaan kyse on laajemmasta kokonaisuudesta.

Sukupuolten tasa-arvo vaatii tekoja ja Istanbulin sopimus lisää turvakotipaikkoja

Hallitusohjelman tilannekuvassa lukee, että miehet ja naiset ovat tasa-arvoisia.

Arvio on vailla faktapohjaa. Sukupuolten välistä epätasa-arvoa kuvaa esimerkiksi se, että varakkaat naiset elävät 15 vuotta pidempään kuin köyhät miehet. Toisaalta naisten ja miesten välinen palkkaero on yhä merkittävä ja työmarkkinat voimakkaasti segregoituneet.

Tasa-arvolaki edellyttää viranomaisilta sukupuolten välisen tasa-arvon suunnitelmallista edistämistä. Valtiovarainministeriön budjetinlaatumääräyksissä edellytetään, että pääluokkaperusteluihin sisällytetään "yhteenvetotarkastelu sukupuolivaikutuksiltaan merkittävistä talousarvioon liittyvästä toiminnasta".

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp Eriävä mielipide 1

Julkisen talouden suunnitelmalla vuosille 2016—2019 on merkittävä vaikutus budjetin pääluokkien tulevaisuuteen. Julkisen talouden säästöillä on aina sukupuoli.

Hallitusohjelmassa, hallituksen kilpailukykypaketissa ja julkisen talouden suunnitelmassa on merkittäviä leikkauksia työntekijöiden palkkaan verrattaviin etuuksiin sekä sosiaaliturvaan. Esi-tykset ovat varsin konkreettisia, ja niillä on kiistatta sukupuolivaikutuksia. Näistä mainittakoon mm. subjektiivisen päivähoiton rajoitukset, varhaiskasvatuksen säästöt ja vanhempainvapaan lomakertymän leikkauksen vaikutukset.

SDP:n valiokuntaryhmä edellyttää, että rakenteellisista uudistuksista, leikkauksista sekä kärkihankkeista tehdään sukupuolivaikutusten arviointi.

Eduskunta ratifioi yksimielisesti vuonna 2015 Istanbulin sopimuksen, ja se astui voimaan 1.8.2015. Ratifioinnin yhteydessä eduskunta edellytti, että valtion on panostettava sopimuksen tuomiin velvoitteisiin. Sopimus edellyttää, että perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhreilla on mahdollisuus saada maksutonta apua ympärivuorokautisesti. Lisäksi edellytetään 24/7 päivystävä väkivallan uhreja tai väkivallan uhan alla olevia auttavaa puhelinta.

Turvakotitoiminnan valtiollistaminen on positiivien askel valtakunnallisesti kattavaan ja helpommin saavutettavaan palveluverkkoon. Eduskunta edellytti, että turvakotipaikkoja lisätään asteittain kohti Istanbulin sopimuksen edellyttämää tasoa. Nykyisen tiedon ja rahoituksen valossa paikkamäärä laskee ensi vuonna. Yksin pääkaupunkiseudulla ilman Istanbulin sopimuksen edellyttämää turvaa on 300 väkivallan uhria.

SDP:n valiokuntaryhmä muistuttaa, että Suomi on saanut Naisten oikeuksien komitealta eli CEDAW-komitealta huomautuksia naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen työn ja siihen osoitetujen resurssien puutteesta.

SDP:n valiokuntaryhmä edellyttää, että hallitus tekee kehyskaudeksi suunnitelman, jolla turvapaikkamääriä lisätään eduskunnan ratifioinnin edellyttämällä tavalla.

Työuria pidennetään myös syrjäytymistä ehkäisemällä

Työurien pidentäminen tuntuu nykyisen työttömyyden valossa nurinkuriselta, mutta sillä varaudutaan ikärakenteen tuomiin muutoksiin ja siksi se on perusteltua. Työmarkkinajärjestöjen kanssa yhdessä rakennettu eläkepaketti pidentää työuria ja vähentää kestävyysvajetta, mutta todellinen eläköitymisikä nousee kuitenkin vain, kun ihmisillä on työtä ja työkykyä. On syytä muistaa, että työttömänä olevat ihmiset ovat suurin työvoimareservi.

Aktiivisen työvoimapolitiikan tuloksia arvioidaan usein liian kapeasti vain avoimille työmarkkinoille työllistymisen avulla. Aktiivisen työvoimapolitiikan ja aktiivisen sosiaalipolitiikan palvelut limittyvät ja tulokset jakautuvat työllistymisen vahvistumiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn.

Työttömyyttä arviotaessa työttömyyden rakenne ja työttömyysjaksojen kesto ovat työttömyysprosenttia oleellisemmat mittarit.

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp
Eriävä mielipide 1

Hallitus suunnittelee kehyskaudelle kiristävää talouspolitiikkaa. Riskinä on, että ylimitoitettut ja epäoikeudenmukaisesti kohdistetut leikkaukset heikentävät orastavaa talouskasvua ja heikentävät työvoiman kysyntää työmarkkinoilla.

Nuorisotyöttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys tulevat todennäköisesti kasvamaan. Hallitus ennustaa, että rakennetyöttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys kasvavat merkittävästi. Hallitus panostaa kärkihankkeissaan työllisyyteen ja kilpailukykyyn 170 miljoonaa, mutta kohdistaa yksin työvoimapolitiikkaan mittavat yli 200 miljoonan euron leikkaukset, jotka lisäävät pitkäaikaistyöttömyyden kasvua.

Nyt hallituksen leikkaukset osuvat esimerkiksi sotaveteraanien kotipalveluihin, ikäihmisten talonmiestehtäviä hoitaneisiin välityömarkkinoiden kautta työllistyviin henkilöihin. Ratkaisussa tipahtavat tyhjän päälle työttömät ja palvelujen tarvitsijat. Hallituksen linja leikata työllistämistä työhön, joka muuten jäisi muuten tekemättä, on lyhytnäköinen. Välityömarkkinoita pitää kehittää eteenpäin, ei ajaa alas.

Aktiivisella työvoimapolitiikalla voidaan vain rajallisesti vaikuttaa työttömyyteen. Sillä voidaan kuitenkin pitää yllä ihmisten työkykyä, katkaista syrjäytymiskierteitä ja näin ehkäistä työttömyyden venymistä ja muuttumista rakenteelliseksi työttömyydeksi.

Tuottavuutta saadaan aikaan myös työhyvinvoinnin kautta, ja siihen pitäisi panostaa. Muun muassa Työterveyslaitoksen säästöt, vuorotteluvapaan heikennykset heikentävät työhyvinvointia. Myös sanelu ja pakkolait ovat olleet viemässä luottamuspääomaa, joka on ollut vahvuutemme työmarkkinoilla.

Hallituksen esitys leikkaa 64,34 miljoonaa euroa momentilta 32.30.51 (Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut). Esitys ei huomioi suurta 58 miljoonan euron leikkausta varsinaisiin toimiin, joka aiheutuu alv-erän siirtämisestä momentille. Lisäksi momenttiin sisältynyt TEM:n osuus 28 miljoonaa euroa nuorisotakuuseen ei sisälly hallituksen esitykseen.

Nuorisotakuu

Nuorisotyöttömyys on Suomessa moniin muihin Euroopan maihin verrattuna lyhytkestoista. Tämä on ehkäissyt nuorten syrjäytymistä.

Kun arvioidaan nuorisotakuun onnistumista ja sen jatkon tarpeellisuutta, ei voida pitäytyä vain nuorten työttömyysasteessa. Nuorisotyöttömyyden taso on yleistä työttömyysastetta voimakkaammin riippuvainen talouden suhdanteesta ja harjoitetusta talouspolitiikasta. Siksi ei ole mahdollista arvioida, mikä nuorisotyöttömyyden taso olisi ilman nuorisotakuuta.

Nuorisotakuu ei ole työtakuu, vaan sen tarkoitus on vahvistaa työllistymistä ja ehkäistä syrjäytymistä kolmen pilarin avulla: etsivän nuorisotyön avulla, koulutuksen avulla ja työttömille nuorille suunnattujen tehostettujen palveluiden avulla.

Nuorten työllisyyden tukeen ja syrjäytymisen ehkäisyyn panostettu euro tuottaa itsensä monin verroin takaisin. Syrjäytymisestä aiheutuu nykyisin jo pelkästään kasvaneiden sosiaaliturvame-

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp
Eriävä mielipide 1

nojen ja vähentyneiden verotulojen vuoksi joka vuosi vähintään 600 miljoonan euron kustannukset. Lisäksi kroonisesti syrjäytyneellä terveydenhuollon menot voivat olla jopa kahdeksankertaiset verrattuna nuoreen, joka ei ole syrjäytymisvaarassa.

Nuorisotakuun toimenpiteet ovat onnistuneet ennaltaehkäisemään nuorten syrjäytymistä. Esi-merkiksi peruskoulun jälkeen jatkokoulutukseen sijoittuvien osuus on suurempi kuin koskaan.

SDP:n valiokuntaryhmä pitää myönteisenä, että hallitus jatkaa peruskoulunsa päättäneiden koulutustakuuta, mutta on huolissaan sen toteutumisesta koulutuksen kokonaisrahoitukseen hallituksen tekemien suurten leikkausten takia.

Osana nuorisotakuuta ollut etsivä nuorisotyö on tavoittanut vuosittain yli 20 000 "kadonnutta" nuorta, joista yli viisitoistatuhatta on tarvinnut pidempää ohjausta.

Nuorisotakuun alasajo uhkaa synnyttää syrjäytyneiden sukupolven. Hallitus on kyllä perustellusti huomionnut mielenterveyspalveluja tarvitsevat nuoret, mutta tavallisille työttömille nuorille hallitus tarjoaa vain tyhjää kättä.

Työttömien nuorten 28 miljoonan euron, uraohjauksen, uravalmennuksen, maahanmuuttajanuorten työvoimapolitiittisten toimien, työnhakukoulutuksen, sanssikortin, työhönvalmennuksen, ammatillisen työvoimakoulutuksen, yrittäjyyskoulutuksen ja muiden toimenpiteiden erillisrahoituksen hallitus lopettaa kokonaan, vaikka toimet ovat toimineet ammatillisen koulutuksen suorittaneiden kohdalla hyvin ja nykyisistä nuorista työttömistä työnhakijoista yli puolella on ammatillinen tutkinto tai sitä korkeampi koulutus.

Erillisrahoituksen piirissä olevien työttömien nuorten tukitoimia voidaan rahoittaa yleisen työvoimapolitiikan varoista, mutta koska niitäkin leikataan rajusti, koulutus- ja palkkatukirahat eivät yksinkertaisesti riitä.

Tilannetta kuvaa se, että viime vuonna sanssikortteja myönnettiin lähes 40 000, kuluvan vuoden tammi—kesäkuussa enää 3 000 määrärahojen vähyyden vuoksi.

Nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön resursseja leikataan jo vuonna 2016 roimasti.

Momentille on varattu myös 2 miljoonaa euroa kärkihankkeen "Nuorisotakuusta yhteisötakuun suuntaan" toteuttamiseen. Tämä määräraha on korvamerkitty nuorten ns. luottohenkilötoiminnan ja ns. yhden luukun palveluiden eli Ohjaamo-hankkeen kehittämiseen, eikä ole varmaa, korvaako se miltään osin etsivään nuorisotyöhön kohdistettuja leikkauksia.

Valiokunta katsoo, että Ohjaamo-hankkeen vahvistaminen on kannatettavaa, ja tähdentää, että budjetissa on varattava palvelut paitsi ohjaamoihin myös tarvittaviin palvelupolkuihin.

Nykyisellä resurssitasolla etsivä nuorisotyö on saatu koko maan kattavaksi. Viime vuonna etsivä nuorisotyö tavoitti 24 579 nuorta, joista 16 740 sai pitkäaikaisempaa tukea, keskustelua ja ohjausta toimenpiteiden piiriin.

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp
Eriävä mielipide 1

SDP:n valiokuntaryhmä ei hyväksy etsivän nuorisotyön alasajoa. Se on tuottanut hyvää tulosta ja on yksi hallitusohjelmassa esiin nostetuista painopisteistä ja juuri saatu toimimaan koko maassa.

Erittäin pitkään työttömänä olleet ikääntyneet

Poikkeuksellisen pitkään työttömänä olleille on perusteltua ja taloudellista järjestää kunniallinen tie eläketuelle. Liian moni uupuu ja putoaa tukijärjestelmien väliin, eikä heillä ole nykyisessä työllisyystilanteessa edes toivetta työpaikasta. Nämä ihmiset ovat eläkejärjestelmän näkökulmasta työkykyisiä, mutta työelämän näkökulmasta työkyvyttömiä.

Valiokunta esittää, että eläketuen edellytyksenä tulisi olla viiden vuoden työttömyys ja 60 vuoden ikä. Tällöin eläkemahdollisuus poikkeusmenettelyllä koskisi noin 3 700 työtöntä.

Järjestelmä maksaisi alussa 8 miljoonaa euroa, mutta sulaisi pian 2 miljoonan tasolle, sen mukaan kun eläketuen piirissä olevat pääsisivät varsinaiselle eläkkeelle. Samankaltaista menettelyä käytettiin 2000-luvun puolivälissä.

Lex Taipale eli eläketukilaki (39/2005) oli kertaluonteinen ja päästi noin 10 vuotta työttömänä olleet 57 vuotta täyttäneet henkilöt eläketuelle. Valtio maksoi tuen kokonaisuudessaan, ja sitä maksettiin kunnes ihminen pääsi 62-vuotiaana varsinaiselle eläkkeelle.

Tuolloin laki koski noin 4 000 henkilöä. Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta sekä työ- ja tasa-arvovaliokunta kumpikin yksimielisesti ovat halunneet ulottaa toimet noin 12 000 henkilöön.

Työvoimapolitiikan resurssien leikkausten sijaan passiivinen työttömyysturva aktiivirahaksi Rinteen mallin mukaisella työllistymisasetelillä

Työttömyys maksaa vuosittain yli 6 miljardia euroa. Tähän lasketaan mukaan työttömyysetuudet, työttömille maksettavan toimeentuloturvan ja asumistuen sekä julkisten työvoimapalvelujen ja kuntouttavan työtoiminnan aiheuttamat kustannukset.

Työttömyyden nettokustannukset ovat noin 4 miljardia euroa. Työttömyysturvaa maksetaan 5,5 miljardia euroa. Raha on kehysbudjetoinnin ulkopuolista rahaa, eikä sen käyttöä sido budjettikehys. Vastaavasti työvoima- ja yrityspalveluihin on valtion vuoden 2016 talousarvioesityksessä varattu 553,3 miljoonaa euroa. Aktiivimenojen osuus on vain noin 10 % passiivimenoista. Valiokunnan mielestä suhde on nurinkurinen.

Pitkäaikaistyöttömyys syrjäyttää ihmisiä työvoimasta pysyvästi. Jos työvoimaan kuuluva ihminen on pitkään työelämän ulkopuolella, riskinä on, että hänen työkykynsä rapautuu. Valiokunnan mielestä aktiivisen työllistämispolitiikan ja passiivisen työttömyysturvan välinen suhde pitää kääntää toisin päin. Työttömyyden suorien kustannusten lisäksi työttömyys vähentää verotuloja, lisää kuntien rahoittamia työllisyyden hoidon kustannuksia sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannuksia ja vähentää yksityistä kulutusta. Näiden lisäksi rakenteellinen työttömyys aiheuttaa työvoiman kohtaanto-ongelmia ja rajoittaa tuotannon kehittymistä.

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp
Eriävä mielipide 1

SDP:n valiokuntaryhmä esittää, että jokaisella työttömällä on kuuden työttömyyskuukauden jälkeen oikeus käyttää työttömyysturvaansa työllistymisasetelänä. Työllistymisaseteli olisi peruspäivärahan eli työmarkkinatuen 32,8 euroa/vrk tasoinen, ja se kestäisi maksimissaan 300 päivää.

Työtä hakiessaan työtön voisi kertoa, että työnantaja saa setelin, jos työnantaja ei ole irtisanonut tai lomauttanut työntekijöitä eikä hänellä ole voimassa olevaa työsopimuslain mukaista takaisinottovelvollisuutta. Takaisinottovelvollisuuden todentaminen perustuisi työnantajan ja työpai-kan luottamusmiehen vakuutukseen. Sitä kontrolloitaisiin pistokokein.

Työllistymisaseteli rahoitettaisiin suoraan työttömyysturvan kautta, mikä poistaisi viiveitä palkka-tuen maksussa. Samaan aikaan on huolehdittava riittävästä työvoimapalvelusta erityisesti työn-välityksessä.

Nykyisessä vaikeassa työllisyystilanteessa työpaikkoja kuolee ja syntyy noin 400 vuorokaudes-sa. Panostukset tehokkaampaan työnvälitykseen maksavat itsensä nopeasti takaisin. Myös kan-sainvälinen valuuttarahasto IMF on esittänyt tuoreessa maa-arviossa aktiivisen työvoimapolitiikan lisäresursointia Suomessa.

Eduskunnan tietopalvelussa lasketun aineiston perusteella toisi 15 000 henkilön työllistyminen työllistymisasetelin avulla 140—250 miljoonan euron sopeutusvaikutuksen julkiseen talouteen. Vaikutuksen vaihteluväli johtuu muutoin työtä vaille jäävän henkilön oikeudesta työttömän pe-ruspäivärahaan tai ansiosidonnaiseen työttömyyspäivärahaan.

Työnvälityksen tehostaminen

Hallituksen ajama työvoimapalvelujen uudistaminen tähtää digitalisointiin ja yksityisten palve-lujen lisäämiseen.

SDP:n valiokuntaryhmän mielestä molemmat tavoitteet ovat sinänsä kannatettavia. Digitalisoin-nilla saadaan tuottavuushyötyjä, ja yksityiset palvelut täydentävät julkisia työnvälityspalveluita erityisesti työttömyyden kasvaessa.

Sähköiset palvelut eivät kuitenkaan korvaa henkilökohtaista asiakaspalvelua. Ja hallituksen suun-nittelemat ostopalvelut eivät tuo lisäarvoa, koska ne rahoitetaan julkisia palveluja supistamalla.

Erillisrahoituksen piirissä olevien työttömien nuorten tukitoimia voidaan rahoittaa yleisen työ-voimapolitiikan varoista, mutta koska niitäkin leikataan rajusti, koulutus- ja palkkatukirahat ei-vät yksinkertaisesti riitä.

Tilannetta kuvaa se, että viime vuonna sanssikortteja myönnettiin lähes 40 000, kuluvan vuoden tammi—kesäkuussa enää 3 000 määrärahojen vähyden vuoksi.

Erityisen huolestuttavaa on hallituksen toiminta vaikeammin työllistyvien monipalvelukeskus-ten suhteen. Yhteispalvelu työhallinnon, kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon ja Kelan kanssa on saanut hyvän vastaanoton. Uusi laki uhkaa jäädä torsoksi, kun työhallinto on monella paikkakun-nalla vetäytymässä lain edellyttämistä yhteispalvelutiloista.

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp Eriävä mielipide 1

SDP:n valiokuntaryhmä edellyttää, että ministeriö peruuttaa linjauksensa, jonka mukaan monipalvelukeskusten työhallinnon työntekijät vedetään TE-toimistoihin tilasäästöjen vuoksi. Ryhmä muistuttaa, että yhteispalvelupisteet rakennettiin, koska omista työpisteistä toimiva verkostomalli ei taannut riittävää moniammatillista palvelua ja juoksutti työttömiä luukulta luukulle.

TE-toimistojen tilanne on kaoottinen. Ihmiset joutuvat odottamaan kuukausia virkailijan luokse pääsemistä. Osa tarvitsee ehdottomasti henkilökohtaista palvelua. Sähköiset palvelut eivät kaikille sovi — on arvioitu, että jopa 50 % ei pysty eri syistä niitä käyttämään, vaikka osaamista olisikin. Toisaalta myös digitaalisten palveluiden asiakaslähtöisyydessä on kehittämistä.

Työvoimapaalvelukeskusten toiminta on turvattava ja yhteistyötä toimijoiden kesken tehostettava (puitteet luotava mahdollistaviksi). Välityömarkkinat on laitettava kuntoon, muutoin hallituksen toimet vain lisäävät työttömyyttä ja syrjäytymistä.

Työttömyysturvan leikkaus lisää köyhyyttä

Hallitus on päättänyt leikata työttömyysturvaa 200 miljoonalla eurolla. Leikkaus aiotaan toteuttaa lyhentämällä ansiosidonnaisen työttömyysturvan kestoja 100 päivää alle 58-vuotiailta, pidentämällä omavastuu-aikaa kaksi päivää, poistamalla pitkän työuran korotusosa sekä pienentämällä aktiivikorotuksia.

SDP:n valiokuntaryhmän mielestä leikkaus ei tuo työllisyshyötyä. Se tuottaa tuplarangaistuksen työpaikeensa menettäneille työttömille. Ensin ihminen menettää työpaikeensa ja sitten vielä lisätään hänen taloudellista ahdinkoaan.

SDP:n valiokuntaryhmä ei yhdy työttömyysturvaleikkausten takana olevaan ajatukseen siitä, että työttömät eivät hae aktiivisesti työtä eivätkä ota tarjolla olevaa työtä vastaan. Valtaosa työttömistä etsii aktiivisesti työtä.

SDP:n valiokuntaryhmä katsoo, että työttömyysturvan leikkausta huomattavasti parempaan tulokseen päästään työnvälitystä tehostamalla. Nykyinen lainsäädäntö antaa ansiosidonnaisen työttömyysturvan varassa oleville ammattisuojan kolmeksi kuukaudeksi. Tämän jälkeen työttömän on otettava myös omasta ammatistaan poikkeavaa työtä vastaan maantieteellisesti laajalta alueelta. Lisäämällä TE-toimistojen henkilökuntaa väliaikaisesti työttömyyden kasvettua tehostetut työtarjoukset ovat mahdollisia ja estävät työttömyysturvan väärinkäytöksiä.

Harmaa talous

Harmaan talouden torjunta puuttuu täysin. Hallitus aikoo lopettaa harmaan talouden torjuntaohjelman. Hallitusohjelmasta ei ilmene edes sitä, miten torjuntatyötä aiotaan jatkaa. Vuonna 1996 alkaneen ohjelman panostus oli 20 miljoonaa euroa ja tuotto 200—300 miljoonaa euroa. Ohjelman jatkolle on selvä tarve. Torjuntaohjelmaan tulee sisällyttää ns. aggressiivinen verosuunnittelu, eduskunnan tarkastusvaliokunnan syksyllä 2012 esittämällä tavalla. Muita asioita ovat mm. verotusta koskeva ketjuvastuu pitkissä alihankintaketjuissa Hollannin mallin mukaisesti, rakensalalla käyttöön otetun veronumeromenettelyn laajentaminen muille aloille, fiskaalisella muis-

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp
Eriävä mielipide 1

tilla varustettujen kassakoneiden käyttöönotto yksityisillä palvelualueilla sekä osakeomistamisen läpinäkyvyys siten, että osakeomistus tulisi läpinäkyväksi ja yleisöjulkiseksi.

Myös työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenoista on poistettu määräaikainen harmaan talouden valvontaan suunnattu lisäresurssi. Tämä tulee osaltaan vähentämään työsuojeluviranomaisten mahdollisuuksia valvoa harmaata taloutta työpaikoilla.

Pienillä teoillakin voitaisiin tehostaa työsuojelun valvontaa ilman merkittäviä kustannuksia. Esimerkiksi tilaajavastuulain tarkastajat valvoessaan tilaajan selvitysvelvollisuudesta annetun lain noudattamista Etelä-Suomen ulkopuolella eivät voi itse tarkastaa kuvallisia henkilökortteja tai sitä, onko ulkomaalaisella työntekijällä työntekoon oikeuttava lupa, koska heidän toimivaltansa on rajattu vain tilaajavastuulain valvontaan. Toimivaltaa pitäisi laajentaa.

Toiseksi myös valvontaresurssien tilapäinen siirtäminen vastuualueelta toiselle, esimerkiksi jonkin suuren projektin valvomiseksi, on nykyisin vaikeaa. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on sosiaali- ja terveysministeriölle 5.12.2012 lähettämässään kirjeessä todennut tähän liittyvän epäkohdan ja esittänyt muutosta valvonnan organisointiin ja viitannut tilaajavastuulain valvonnan organisoitumisesta saatuihin hyötyihin. Muutokset säästäisivät valvonnan resursseja.

Harmaan talouden ehkäisyyn vuoksi jokaisessa poliisilaitoksessa ja keskusrikospoliisissa on erilliset talousrikostutkintayksiköt, joihin on sijoitettu laadullisesti ja määrällisesti tehtävien ja toimintaympäristön edellyttämät resurssit. Takaisin saadun rikoshyödyn määrä on kasvanut vuoden 2010 26,3 miljoonasta eurosta siten, että vuonna 2014 takaisin saadun rikoshyödyn määrä oli 47,7 miljoonaa euroa. Silti hallitus leikkaa poliisinkin harmaan talouden toimien erillisrahoituksesta lähes 6,4 miljoonaa euroa. Tämä aiheuttaa ongelmia käytännön viranomaisyhteistyössä, mikä tar koittanee pullonkaulan syntymistä poliisiin.

Rakennusala mielletään harmaan talouden pesäpaikaksi. Tämä yleinen käsitys pitää myös paikkansa. Ei ole olemassa sellaista markkinatalousmaata, jossa rakennusalan harmaa talous ei olisi ongelma. Joissakin maissa lähes kaikki rakentaminen on harmaata toimintaa.

Suomessa rakennusalan harmaa talous liittyy etupäässä pimeään työn tekoon ja urakointiin, jonka seurauksena veroja ja sosiaalivakuutusmaksuja jää maksamatta. Ulkomaisille työntekijöille maksetaan myös lain vastaisesti liian pientä palkkaa.

Tilanne on parantunut. Suurin ansio tästä kuuluu rakennusalan työmarkkinajärjestöjen yhteistyölle, jonka tuloksena meillä on käytössä rakennusalan veronumerojärjestelmä ja työmaailmoitukset. Myös tilaajanvastuulain syntyyn ja sen nykymuotoon on vaikuttanut paljon rakennusalan järjestöjen yhteinen näkemys harmaan talouden torjunnan tarpeellisuudesta.

Suomalaisten työmarkkinajärjestöjen, muiden rakennusalan toimijoiden ja viranomaisten yhteistyö harmaan talouden torjumiseksi on Euroopassa poikkeuksellista ja saavutetut tulokset ainutlaatuisia.

SDP:n valiokuntaryhmä esittää, että tämä työ saa jatkoa.

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp
Eriävä mielipide 1

Hallitus lopettaa harmaan talouden torjuntaohjelman, ja sen mukana leikkautuu toiminnan lisärahoitus monille eri viranomaisille, vaikka toiminta tuottaa 60 000 euron henkilötyövuosikustannuksella tuplatulot valtiolle.

SDP:n valiokuntaryhmä edellyttää, että hallitus käynnistää 7. laaja-alaisen harmaan talouden torjuntaohjelman ja laajentaa aluehallintovirastojen työsuojelun toimivaltaa yli toimintaa nyt jäykistävien aluerajojen.

Talousarvioesitys vuodelle 2016 sisältää aktiiviseen työvoimapolitiikkaan yhteensä 158 miljoonan euron leikkaukset, vaikka työttömyys on jo kuluvana vuonna noussut ennakoitua nopeammin. Kun tiedetään etenkin suurimmassa syrjäytymisvaarassa olevien — pitkäaikaistyöttömien ja nuorten — riski päätyä kokonaan työmarkkinoiden ulkopuolelle, on perusteltua perua leikkaukset. On lyhytnäköistä talouspolitiikkaa lisätä syrjäytyneiden määrää, koska syrjäytyneiden aiheuttamat kustannukset ovat yhteiskunnalle moninkertaiset verrattuna ennakoiviin, aktiivisiin työvoimapolitiikan keinoihin. Lisäksi vuoden 2015 alusta voimaan tulleet laki ja asetus työvoimapaalvelujen monialaisesta yhteispalvelusta kärsivät määrärahojen vähyydestä pahenevassa työttömyystilanteessa.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme, että

talousarvioon lisätään 148 miljoonaa euroa aktiivisen työvoimapolitiikan leikkausten peruuttamiseksi seuraaville momenteille:

32.30.51 (Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut) julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin 64,340 miljoonaa,

33.02.07 (Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot) työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenoihin 1,367 miljoonaa,

33.20.31 (Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä) kuntien kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen 2,270 miljoonaa,

33.20.52 (Valtion osuus työmarkkinatuesta) työmarkkinatukeen 24 miljoonaa,

29.91.51 (Nuorten työpajatoiminta) nuorisotakuun rahoituksen jatkamiseksi OKM:ssä 24 miljoonaa,

33.03.63 (Eräät erityishankkeet) nuorisotakuun rahoituksen jatkamiseksi STM:ssä 4 miljoonaa,

32.30.01 (Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot) nuorisotakuun rahoituksen jatkamiseksi TEM:ssä 28 miljoonaa sekä,

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp
Eriävä mielipide 1

että talousarvioon lisätään 4 miljoonaa Työterveyslaitoksen valtionavun leikkausten peruuttamiseksi momentille 33.02.50 (Valtionapu Työterveyslaitoksen menoihin) sekä

että talousarvioon lisätään 28,45 miljoonaa Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen eli Istanbulin sopimuksen mukaisesti momentille 33.60.52 (Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin) valtion rahoitukseen turvakotitoiminnan menoihin sekä

että talousarvioon lisätään 4 miljoonaa vuorotteluvapaajärjestelmän leikkausten peruuttamiseksi momentille 33.20.56 (Valtionosuus vuorottelukorvauksesta) sekä

että valtiovarainvaliokunta muutoin ottaisi edellä olevan huomioon.

Helsingissä 4.11.2015

Tarja Filatov sd

Merja Mäkisalo-Ropponen sd

Ilmari Nurminen sd

Anna Kontula vas yhtyy eriävän mielipiteen perusteluihin.

**Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp
Eriävä mielipide 2**

ERIÄVÄ MIELIPIIDE 2

Perustelut

Suomen talous polkee paikallaan jo neljättä vuotta, työllisyysaste on matalalla ja valtio sekä kunnat velkaantuvat. Rohkeaa uudistumista tarvitaan, mutta sen pohjana on oltava visio ja näkemys Suomen suunnasta ja tulevaisuudesta. Sipilän hallituksen näkemys poikkeaa omastamme.

Vihreät näkevät maailman nopean muuttumisen ja siihen sisältyvät mahdollisuudet. Energiantuotannon ja liikenteen murrokset ovat jo ovelta. Biotalouden, puhtaan teknologian ja kiertotalouden keinoin tuotanto ja kulutus voidaan kääntää nykyistä kestävämmälle tielle. Samalla suomalaisille saadaan työtä, sillä tällaisille ratkaisuille on maailmalla kosolti kysyntää.

Julkisen talouden tervehdyttämisessä tärkein tekijä on työllisyyden lisääminen. Maailmanmarkkinoiden kasvualoilla on runsaasti vientipotentiaalia, mutta työllisyysasteen nostamisessa myös kotimarkkinat, palvelualat ja pienyritykset ovat tärkeässä roolissa. Lisäksi työn tarjoamisen ja vastaanottamisen kynnyksiä on alennettava. Sosiaaliturvan on sovelluttava tämän ajan työelämään. Ihmisillä on oltava aito mahdollisuus työllistyä ja hyötyä työnteosta kaikissa tilanteissa.

Työllisyyden kehittyminen on julkisen talouden kannalta avainasemassa. Suurin työllistämispotentiaali Suomessa on pienissä ja keskisuurissa yrityksissä, jotka useimmiten toimivat kotimarkkinoilla. Siksi haluamme vahvistaa pienten yritysten toimintamahdollisuuksia sekä työllistämisedellytyksiä. Tämä on myös tulevaisuuspolitiikkaa: useimmat suuret vientiyritykset ovat taipaleensa alussa olleet pienyrityksiä. Ne ponnistavat kasvuun kotimarkkinoilta.

Nuorten syrjäytyminen on vakava haaste nyky-yhteiskunnassamme. Hyvällä ja toimivalla nuorisotyöllä tuetaan nuorten pärjäämistä, kasvua ja osallisuutta yhteiskunnassa. Vuosittain pelkätään etsivän nuorisotyön avulla on löydetty 20 000 syrjäytymisvaarassa olevaa nuorta ja saatu heidät aktivoitua. Jotta sillä pystytään ongelmien varhaiseen puuttumiseen ja nuorten auttamiseen ennen kuin tilanne kehittyy liian pahaksi, on sen toiminta turvattava myös taloudellisesti. Erityisesti etsivään nuorisotyöhön käytetyt varat tulevat takaisin moninkertaisina säästöinä syrjäytymisestä muutoin aiheutuviissa myöhemmissä kuluissa.

Työpajatoiminnalla voidaan tukea syrjäytymisvaarassa olevien nuorten työllistymistä. Hallitus esittää näihin tärkeisiin nuorisotyön muotoihin seitsemän ja puolen miljoonan euron leikkausta, jota yritetään hieman paikata kärkihankkeella. Kokonaisleikkaus jää silti 5,477 miljoonaan euroon. Tämä on suuri lovi nuorisotyöstä — ja suoraan nuoremme ja Suomen tulevaisuudesta. Täähän meillä ei ole varaa.

Suomessa oli vuoden 2015 syyskuussa 337 400 työtöntä työnhakijaa, mikä oli 22 900 enemmän kuin vuotta aiemmin. Miesten osuus työttömistä vuonna 2015 on ollut 56 %. Työttömyysasteen pelätään kohoavan vuoden loppuun mennessä 9,5 prosenttiin.

Nopeat muutokset kansainvälistyvillä markkinoilla haastavat kannattavan liiketoiminnan ja perinteisen yrittämisen edellytyksiä. Tarvitsemme uutta innovatiivista yrittämistä ja starttirahaa al-

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp
Eriävä mielipide 2

kavien yrittäjien tueksi. Tänä vuonna työllistämistuen ja starttirahan riittämättömyys koko vuodelle on huolestuttavaa. Hallituksen lisäbudjettikin paikkasi 90 miljoonan euron aukkoa vain 20 miljoonalla. Määrärahan supistaminen entisestään ensi vuodelle 50 miljoonalla ei ole hyväksyttävää.

Tarvitsemme pahenevan työttömyyden vuoksi lisää panostusta mm. työvoima- ja yrityspalvelujen kehittämiseen, työvoimakoulutukseen, työllisyyspoliittisiin avustuksiin, työvoiman palkkaukseen sekä starttirahaan.

Vihreät esittävät, että julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa ei toteuteta 50 000 000 euron leikkausta, vaan se säilyy määrärahoissa.

EU-alue menettää harmaan talouden ja verovälttelyn takia jopa 1 000 miljardia euroa vuodessa. Summa on enemmän kuin kaikkien EU-maiden yhteenlaskettu terveystbudjetti. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan vuonna 2010 teettämän tutkimuksen mukaan Suomen harmaan talouden laajuus oli 10—14 miljardia euroa vuonna 2008. Se vastaa 5,5—7,5 % bruttokansantuotteesta ja tarkoittaa 4—6 miljardin euron vuosittaisia verotappioita.

Harmaa talous on yksi suurimmista eriarvoisuutta aiheuttavista ja hyvinvointiyhteiskuntaamme rapauttavista ongelmista. Harmaa talous pienentää verokertymää ja sitä kautta yhteiskunnan kykyä turvata peruspalvelut ja hyvinvointivaltio meistä jokaiselle. Hyvinvointiyhteiskuntaa joutuvat nyt kannattelemaan tavalliset ihmiset sekä pienet ja keskisuuret yritykset, joilla ei ole mahdollisuuksia tai halua verojärjestelyihin.

Harmaan talouden torjuntaan on panostettu hallitusohjelmatasolla 1990-luvun puolivälistä Lipposen hallituksista lähtien. Kataisen hallitus nosti harmaan talouden torjunnan kärkihankkeekseen. Vuonna 2014 suoritettu tutkimus osoittikin, että alan toimijoiden käsitykset harmaan talouden kehityssuunnasta ja sen aiheuttamista kilpailuhaitoista ovat muuttuneet selkeästi positiiviseen suuntaan viimeisen viiden vuoden aikana. Jos kehityssuunta halutaan pitää, resurssien taso on turvattava. Rahoituksen katkeaminen merkitsisi monien viranomaisten kohdalla vakavia ongelmia, toiminnan tason laskua sekä selkeää tulomenetystä valtiolle.

Talousarvioesityksessään hallitus lopettaa harmaan talouden torjuntaohjelman erillisrahoituksen 6,4 miljoonaa euroa, jolla on palkattu poliiseja talousrikosten tutkintaan. Erillisrahoituksen alasko heikentää merkittävästi harmaan talouden torjunnan tuloksia. Poliisin talousrikoksen torjunta on ollut tuloksellista. Viime vuonna valtion kassaan saatiin rikoshyötynä takaisin 47 miljoonaa euroa. Poliisin arvion mukaan jokainen harmaan talouden tutkija tuottaa yhteiskunnalle vuosittain noin 50 000 euron säästöt. Hyöty on kasvanut joka vuosi, sillä tutkimukset ovat pitkäkestoisia ja tulokset tulevat viiveellä. Myös lisääntynyt kokemus parantaa tuloksia. Arvioiden mukaan potentiaalinen vuosittainen saanti voi olla 100 miljoonaa.

Me Vihreät uskomme, että harmaan talouden määrätietoisella torjunnalla on mahdollista saada suurempi hyöty kuin mitä hallitus tavoittelee. Harmaan talouden torjunta kannattaa, sillä sijoitetut rahat tulevat moninkertaisina takaisin.

**Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp
Eriävä mielipide 2**

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitän, että talousarvioon lisätään

5,477 miljoonaa euroa momentille 29.91.51 (Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö) etsivän nuorisotyön turvaamiseen,

50 miljoonaa euroa momentille 32.30.51 (Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka) julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin,

6,4 miljoonaa euroa momentille 26.10.01 (Poliisitoimen toimintamenot) harmaan talouden torjuntaan sekä

että valtiovarainvaliokunta muutoin ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 4.11.2015

Heli Järvinen vihr

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp
Eriävä mielipide 3

ERIÄVÄ MIELIPIIDE 3

Perustelut

Suomen taloustilanne on haastava. Maamme valtionvelka kasvaa ennätysvauhtia, ja väestökehitys osoittaa suuntaan, jossa yhä harvempien työkykyisessä iässä olevien huolehdittavina on yhä useampia. Haasteet edellyttävät sopeutustoimia ja rakenteellisia uudistuksia. Tämä koskee mitä suurimmassa määrin myös työmarkkinoita. Toimenpiteiden on tuettava työllisyyttä, yrittäjyyttä ja taloudellista kasvua samanaikaisesti, kun meidän on huolehdittava työelämässä tukea tarvitsevista ja pienennettävä syrjäytymisriskiä.

Työllisyyden edistäminen

Hallitus on korostanut työllisyyden merkitystä talouden kuntoon saamiseksi. Yhtenä perusedellytyksenä on, että työn vastaanottamisen ja tekemisen on aina oltava kannattavaa. Tähän tavoitteeseen pääsemiseksi tarvitaan useita toimenpiteitä, kuten työn verotuksen keventämistä. Työn verotusta keventämällä erilaisten kannustinloukkujen riski vähenee ja työn vastaanottamisen kynnys pienenee. Tämän vuoksi olisi tehtävä verovaihto, jossa pienennetään työn verotusta ja lisätään kulutuksen verotusta, laskemalla työn verotusta yhden prosenttiyksikön kolmessa alimassa veroluokassa ja puoli prosenttiyksikköä ylimmässä veroluokassa.

Hallitus tosin korottaa työtulovähennystä vuonna 2016, mikä on hyvä. Samalla solidaarisuusveron rajaa kuitenkin pienennetään. Tärkeää olisi sen sijaan tukea entisestään työllisyyttä edistävää kehitystä, talouskasvua ja ostovoiman vahvistamista, jotta maamme taloutta pystyttäisiin kohentamaan nopeammin.

Toisena tapana tukea työllisyyttä ovat erilaiset verovähennykset. Kaikkia verovähennyksiä on arvioitava niiden arvioidun työllistävän vaikutuksen kannalta. Uusien vähennysten käyttöönotto on perusteltua, jos niiden arvioidaan elvyttävän työllisyyttä ja edistävän siten verotulojen muodostumista. Kotitalousvähennys on hyvä esimerkki vähennysmuodosta, joka vaikuttaa verotulojen muodostumiseen, edistää yrittäjyyttä ja parantaa työllisyysastetta. Aiemmat arviot ovat osoittaneet, että verotulojen menetys kotitalousvähennyksen vuoksi on maksanut itsensä takaisin, koska työllisyys ja näin ollen verotulot ovat kasvaneet. Hallituksen tulisikin edistää mahdollisuuksia jatkaa tällaisten myönteisten esimerkkien käyttöä huomattavasti enemmän.

Työvoimapolitiikka

Tilanne Suomen työmarkkinoilla on, kuten valiokuntaa toteaa, huolestuttava ja vaatii toimenpiteitä myös rakenteellisella tasolla. Työelämä muuttuu koko ajan ja sen myötä myös valmiudet ja tiedot, jotka tarjoavat ihmisille paremmat mahdollisuudet työnsaantiin. Voimavaroja lisä- ja aikuiskoulutukseen tarvitaan yhdenvertaisesti eri puolilla maata. Tänä vuonna lisäkoulutusmäärärahat ovat loppuneet, ja vaikka hallitus onkin ryhtynyt toimenpiteisiin, se tapahtuu liian myöhään. Eri alueilla tulisi olla yhdenvertaiset mahdollisuudet uusien työpaikkojen luomiseen ja ammattitaitoisten ihmisten löytämiseen, ja tämän vuoksi lisäkoulutuksen voimavaroja tulisi lisätä. Tämä koskee sekä ammattikoulutuksen että korkeakoulutuksen saaneita.

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp Eriävä mielipide 3

Jotta suomalaisille voitaisiin turvata hyvä työelämä noin 40 vuoden työuran ajan, tukea tarvitaan aikoina, jolloin työnteko eri syistä keskeytyy. Suomen työmarkkinat ovat kärsineet jo parin vuosikymmenen ajan tarjonnan ja kysynnän välisestä epätasapainosta. Haasteena on ollut päästä tilanteeseen, jossa työnhakija ja työnantaja kohtaavat tehokkaammin. Meidän nykyinen työ- ja elinkeinotoimistojen järjestelmämme ei selviä tästä haasteesta. Työllisyyspalveluita on tehostettava ja työnvälitys on saatava tehokkaammaksi ja tuloshakuisemmaksi.

Aktiiviset toimenpiteet työnvälityksen taholta tulee tehdä työttömyyskauden alussa tai välittömästi lomautusten yhteydessä. On myös tärkeää kannustaa valtionkin taholta omaan aktiivisuuteen korottamalla hiukan ansiosidonnaista päivärahaa ja lyhentämällä samalla maksatuskautta. Tanskalla on hyviä kokemuksia tällaisesta mallista. Suomessa tehdyt tutkimukset osoittavat, että suurin osa uuden työpaikan saaneista saa sen heti päivärahaan oikeuttavan ajan alussa tai lopussa. Mallin muuttaminen voisi johtaa nopeampaan paluuseen työelämään. Myös Suomen tulisi päivittää mallinsa vastaamaan tätä järjestelmää.

Hallitusohjelman kokeilukulttuuria koskevan kirjauksen mukaisesti hallitus esittää vuoden 2016 talousarvioesityksessä viiden miljoonan euron nettomäärärahaa yksityisiin työnvälityspalveluihin. Tämä on myönteinen askel oikeaan suuntaan, mutta se voisi olla pidempikin. Parhaana tapana uudistaa työllisyyspalveluita on antaa kunnolliset määrärahat yksityisten työnvälityspalvelujen kokeiluun, niin että palvelut voidaan toden teolla ottaa käyttöön.

Aivan kuten valiokunta esittää, kotouttamisella on myös ratkaiseva rooli työmarkkinapolitiikassamme varsinkin uuden muuttoliiketilanteen myötä, jossa Suomi ja Eurooppa ovat. Hyvälle ja tehokkaalle kotoutukselle on turvattava riittävät varat. Tärkeää olisi, että maahanmuuttajat voisivat aloittaa työntöön mahdollisimman nopeasti, ja tämän mahdollistamiseksi meidän olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin.

Työhönkuntouttaminen

Hallitus esittää työhön kuntouttavan AURA-kuntoutustuen lakkauttamista. AURA-kuntoutustuen lakkauttamisella on helposti huomattavasti kalliimmat vaikutukset kuin ilmoitettu 20,6 miljoonan euron säästö. Hallituksen suunnitelmat ovatkin jyrkässä ristiriidassa työhyvinvoinnin yleisen parantamispyrkimyksen ja sen avulla työurien pidentämisen kanssa. Lisäksi hallituksen on taattava kielellisten oikeuksien turvaaminen myös tulevaisuudessa kuntoutuksen osalta, mitä ehdotetut säästöt suoranaisesti uhkaavat.

Nuoret

Hallituksen tavoitteena on kehittää nuorisotakuuta nuorten elämänhallinnan tukemiseksi. Opinpolkujen ja työmahdollisuuksien luominen nuorille on äärimmäisen tärkeää. Tämän valossa hallituksen tulisikin selvittää Saksan mallin mukaista ns. minijobs-järjestelmää nuorille.

Hallituksen tarkoituksena on, että vuoden 2016 aikana etsivää nuorisotyötä olisi maamme kaikissa kunnissa. Siitä huolimatta, että hallituksen tarkoituksena on tehdä toiminnasta kattavaa, sillä ei ole valmiutta noudattaa tätä aikomusta riittävien resurssien turvaamisella. Sen sijaan työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön määrärahoja on leikattu roimasti. Tällä on vaaralliset seuraukset,

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp
Eriävä mielipide 3

joihin tulisi puuttua huolehtimalla siitä, että jokainen nuori ihminen saa mahdollisuuden päästä eteenpäin elämässään. Mielestäni nuorisotakuun määrärahoja on korotettava kunnolla.

Harmaa talous

Harmaasta taloudesta aiheutuu Suomessa suuria verotulojen menetyksiä yhteiskunnalle. Suomella on ollut vuodesta 1996 lähtien erityinen ohjelma harmaan talouden torjuntaan, johon on osoitettu erityisiä määrärahoja. Ohjelma on vuosien mittaan johtanut verotulojen lisääntymiseen, minkä vuoksi käytännössä panostukset ovat maksaneet itsensä moninkertaisesti takaisin. Hallitus ei nyt päätekään priorisoida harmaata taloutta, vaan se on päättänyt lopettaa ohjelman määrärahat, kun ohjelman nykyinen neljän vuoden kausi päättyy vuonna 2016. Harmaan talouden torjunta edellyttää valtiolta määrätietoisia toimenpiteitä ja riittäviä määrärahoja, koska harmaan talouden torjuntaa ei ole millään lailla saatu valmiiksi ja koska se on erityisen tärkeää nykyisessä taloustilanteessa. Ehdotan, että määrärahat ovat jatkossakin 20 miljoonaa euroa.

Yritysten kansainvälistyminen

Hallitus esittää, että määräraha kansainvälistymisavustuksiin yritysten yhteishankkeisiin puoliteetaan. Tämä vaikeuttaa pienten ja keskisuurten yritysten kansainvälistymistä. Ilman pienten ja keskisuurten yritysten kansainvälistymisavustuksia vaikeutamme niiden pääsyä uusille markkinoille ja supistamme Suomen vientiä. Tämä on täysin ristiriidassa sen kanssa, mitä Suomen taloudessa tarvitaan.

Kansainvälistymisavustusten leikkaukset vaikuttavat eriasteisesti maamme eri alueisiin. Erityisesti pohjanmaalaisten yritysten mahdollisuudet kansainvälistymisavustusten saamiseen vaarantuvat, kun avustukset kanavoidaan ainoastaan Finnpron kautta, koska Finnpro ei toimi Pohjanmaalla, jossa Viexpo on jo pitkään hoitanut tämän toiminnan pohjanmaalaisten yritysten puolesta. Osa kansainvälistymisavustuksista tulisi kanavoida suoraan Viexpolle, jotta osallistuminen voisi tapahtua samalla tavoin kuin maamme muilla alueilla Finnpron kautta.

Tutkimus- ja innovaatiopolitiikka

Hallitus esittää vuoden 2016 talousarviossa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemisen määrärahaksi 328 970 000 euroa. Tämä tarkoittaa noin 40 000 000 euron laskua viime vuoden määrärahaan verrattuna. Valiokunnan lausunnon mukaisesti rahoituksen leikkaukset ovat ongelmallisia varsinkin aikana, jona tarvitaan lisää innovaatioita ja tutkimusta. Tämän vuoksi olisi erittäin tärkeää turvata Tekesin toiminta jatkossa.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitän

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2015 vp
Eriävä mielipide 3

Helsingissä 4.11.2015

Anders Adlercreutz r